

України : матеріали всеукр. наук. конф. (м. Київ, 10–11 вересня 2002 р.). – К. : Ін-т землеустрою УААН, 2002. – С. 38–41.

4. Про фермерське господарство : закон України від 19 черв. 2003 р. № 973-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 363.

5. Про сільськогосподарську кооперацію : закон України від 17 лип. 1997 р. № 469-97-ВР /// Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 39. – Ст. 261.

6. Балян А. В. Земельні реформи у постсоціалістичних країнах Східної Європи / А. В. Балян // Економіка АПК. – 2001. – № 11. – С. 115–118.

Надійшла до редколегії 15.03.2011

БРИГАДИР И. В. ОТДЕЛЬНЫЕ ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГАРАНТИРОВАНИЯ ПРАВ ГРАЖДАН НА ЗЕМЛЮ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ В ПРОЕКТЕ ЗАКОНА УКРАИНЫ «О РЫНКЕ ЗЕМЕЛЬ»

Исследованы правовые проблемы гарантирования прав граждан на землю сельскохозяйственного назначения в условиях внедрения рынка земли в Украине.

BRYGADYR I. SOME LEGAL PROBLEMS OF GUARANTEEING OF CITIZENS' RIGHTS ON LANDS OF AGRICULTURAL FUNCTIONS IN THE PROJECT OF LAW OF UKRAINE «ABOUT THE MARKET OF LANDS»

The legal problems of guaranteeing of citizens' rights on lands of the agricultural functions in the conditions of introduction of land market of Ukraine.

УДК [347.764:796](477)

М. А. ТИХОНОВА,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри цивільного прав та процесу

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИДИ СТРАХУВАННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Визначено місце страхування у правовому регулюванні відносин у сфері національної фізичної культури і спорту. Наведено класифікацію видів страхування у сфері фізичної культури і спорту.

У правовому регулюванні відносин, що виникають у національній сфері фізичної культури і спорту? страхування має посісти чільне місце. Сьогодні страхові компанії виступають спонсорами спортивних заходів, страхують ризики професійних спортсменів та спортсменів-аматорів, а також спортклуби та їх інвентар. І хоча в усьому світі сфера спорту є дуже привабливою для страхових компаній, але в Україні даний вид страхування ще дуже далекий від європейського рівня розвитку.

По-перше, страхування дуже важливе в тих видах спорту, які мають підвищений рівень травматизму (гірськолижний спорт, хокей, футбол, бокс, регбі, спортивна гімнастика тощо). Страхові поліси для даних видів спорту мають за підвищені тарифи, тому що ймовірність настання страхового випадку у них найбільша порівняно з іншими видами спорту і в разі настання страхового випадку лікування спортсмена покладається на клуб і страхову компанію. За ра-

хунок страховки оплачується також відшкодування збитків у разі отримання серйозних травм.

По-друге, відомі спортивні бренди отримують дуже високі доходи, і тому вони можуть оплачувати дорогі і довгострокові страховки (найбагатші російські клуби «Зеніт», «Локомотив», «Спартак» і ЦСКА з бюджетами близько 50–70 млн дол. США страхують своїх футболістів на 50–60 млн руб. на рік [1]). Малобюджетні клуби та спортсмени з цих організацій можуть дозволити собі купити тільки «формальну», «копійчану» річну страховку, за якою в разі травми спортсмен не звернеться і за виплатою не прийде; ці ж клуби можуть сплатити обов'язкову страховку спортсменів, що беруть участь у змаганнях, але така страховка, як правило, покриває лише ризики, що виникають протягом спортивного заходу, тобто вона є короткостроковою.

У запропонованій статті розглянуто види страхування, які існують у сфері фізичної культури та спорту.

Відносини, пов'язані зі страхуванням, регулюються нормами Конституції України [2], Закону України (далі – ЗУ) «Про страхування» [3] і глави 67 ЦК України. Відповідно до ст. 6 ЗУ «Про страхування» існують дві форми страхування – *добровільне* та *обов'язкове*.

Що стосується обов'язкового страхування, то відповідно до ст. 43 ЗУ «Про фізичну культуру і спорт» [4] та п. 4 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про страхування» спортсмени вищих категорій¹ підлягають обов'язковому державному страхуванню в порядку, визначеному Постановою Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного страхування спортсменів вищих категорій» [5]. Обов'язкове державне страхування спортсменів збірних команд України здійснюється на випадок загибелі або смерті застрахованого під час підготовки до змагань та участі в них; втрати застрахованим працездатності внаслідок поранення, контузії, травми або каліцтва, захворювання чи інвалідності, що сталися під час підготовки до змагань та участі в них. Обов'язкове державне страхування здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, що виділяються на утримання штатних збірних команд України.

Крім того, офіційне визнання спортсменів представниками конкретної професії означає включення їх до програми обов'язкового соціального страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.

Згідно з нормами ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» [6] при настанні страхового випадку застрахованій особі покладаються виплати або у вигляді допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, або у вигляді оплати додаткових витрат, пов'язаних із медичною, соціальною та професійною реабілітацією застрахованого. Однак найчастіше спортсмену досить важко отримати відшкодування за цим законом через специфіку трудових правовідносин у спорті. Наведемо приклад із судової

практики, що відображає специфіку страхових відносин у сфері спорту.

У квітні 2007 р. до суду звернувся громадянин А., що діяв в інтересах недієздатного Б., із позовом до спортивного клубу «Рівне – Україна» (далі – СК «Рівне – Україна») Рівненської обласної федерації мотоциклетного спорту (далі – федерація спорту), спідвейного клубу «Святослав» (далі – СК «Святослав»), третьої особи на стороні відповідачів, які не заявляли самостійних вимог щодо предмета спору: відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в м. Рівне (далі – відділення Фонду), територіального управління Держгірпромнагляду по Рівненській області, територіальної державної інспекції праці у Рівненській області (далі – інспекція праці) щодо встановлення факту каліцтва на виробництві, зобов'язання скласти акт про нещасний випадок та внести запис до трудової книжки, визнання недійсною умови трудового договору (контракту).

Обгрутовуючи позов, А. вказував на те, що 6 січня 2006 р. Б. уклав контракт із СК «Рівне – Україна». СК «Рівне – Україна» створив спідвейну команду «Рівне – Україна», до складу якої був включений Б. Команда виступала на змаганнях зі спідвею також і за СК «Святослав». 27 квітня 2006 р. під час офіційних змагань з мотоспідвею Б. отримав тяжку черепно-мозкову травму із забоем головного мозку тяжкого ступеня з субарахноїдальним крововиливом. Рішенням медико-соціальної експертної комісії від 16 серпня 2006 р. його було визнано інвалідом другої групи загального захворювання. Рішенням суду від 23 січня 2007 р. Б. визнано недієздатним і встановлено над ним опіку, опікуном призначено позивача (А.).

На звернення А. з проханням скласти акт про нещасний випадок, пов'язаний із виробництвом, внести запис до трудової книжки та надати документи щодо трудових відносин СК «Рівне – Україна» федерація спорту, СК «Святослав» відмовились.

Заочним рішенням Рівненського міського суду від 7 березня 2008 р. позов задоволено повністю [7].

Не погодившись із рішенням суду, відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в м. Рівне подало апеляційну скаргу. На обгрунтування апеляційної скарги вказано на незаконність рішення, прийнятого у справі. Вважаючи

¹ Спортсменами вищих категорій є спортсмени, які мають найвищі досягнення на офіційних національних та міжнародних змаганнях і які включені згідно зі спортивним рейтингом до складу збірних команд України (Закон України «Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні» від 14 вересня 2000 р. № 1954-III).

помилковим висновок суду про існування трудового договору між Б. та СК «Рівне – Україна», відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування наполягало на тому, що контракт від 6 січня 2006 р. є цивільно-правовим договором. А отже, нещасний випадок із Б. стався під час спортивних змагань, тому розслідування має проводитись відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру, оскільки до таких випадків належать події, які сталися під час участі в культурно-масових заходах, спортивних змаганнях тощо. Крім того, СК «Рівне – Україна» та федерація спорту не зареєстровані як страхувальники – роботодавці, не сплачують страхові внески, отже, на них не поширюється дія закону про страхування від нещасних випадків на виробництві.

У скаргі – прохання скасувати рішення суду від 7 березня 2008 р. та ухвалити нове рішення про відмову в позові.

Апеляційну скаргу відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в м. Рівне було задоволено повністю. Рішення Рівненського міського суду від 7 березня 2008 р. було скасоване [8].

Але Верховний Суд України дійшов висновку, що апеляційний суд прийняв неправильне рішення. Ухвалюючи рішення про задоволення позову, суд першої інстанції виходив з того, що між Б. і СК «Рівне–Україна» було укладено трудовий договір у формі контракту і що під час виконання Б. трудових обов'язків із ним стався нещасний випадок, внаслідок якого було заподіяно шкоду його здоров'ю. Скасовуючи рішення суду першої інстанції та ухвалюючи нове рішення про відмову в задоволенні позовних вимог, апеляційний суд вказав, що Б. заяву про укладення трудового договору не писав, у центрі зайнятості такий договір не зареєстровано, копію договору Фонду не надано, страхові внески до Фонду за Б. як найманого працівника ніким з відповідачів не вносилися, запис про укладення з ним трудового договору в трудовій книжці відсутній. За таких обставин апеляційний суд вважав, що Б. не перебував зі спортивним клубом у трудових відносинах і нещасний випадок, який із ним стався, не пов'язаний з виконанням ним трудових обов'язків.

Однак з таким висновком Верховний Суд не погодився.

Відповідно до змісту ст. 21 Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) України визначальним

для трудового договору є те, що особа за згодою з роботодавцем зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підпорядкуванням внутрішньому трудовому розпорядку. Роботодавець зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законами про працю, колективним договором та угодою сторін. За наявності зазначених умов сама по собі відсутність реєстрації договору в центрі зайнятості, так само як і нездійснення відрахувань на соціальне страхування не може свідчити про те, що договір не є трудовим.

Відповідно до ч. 4 ст. 24 КЗпП України трудовий договір вважається укладеним і тоді, коли наказ чи розпорядження про прийняття на роботу не були видані, але працівника фактично було допущено до роботи з відома власника або уповноваженого ним органу [9].

Оскаржуючи рішення суду першої інстанції в апеляційному порядку Фонд посилався на те, що робочий час Б. за укладеним ним із СК «Рівне – Україна» контрактом не встановлювався, оплата за виконану роботу у формі заробітної плати не виплачувалася. Зазначені посилання мають значення для вирішення питання в трудових чи цивільноправових відносинах перебував Б з СК «Рівне – Україна».

Однак апеляційний суд цих посилань не перевіряв та, спростовуючи висновок суду першої інстанції про наявність між сторонами трудових відносин, помилково виходив з обставин, які самі по собі не свідчать про те, що договір між сторонами не є трудовим і висновку суду першої інстанції не спростовують. Тож колегія суддів дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню частково та передав справу на новий апеляційний розгляд.

Рішенням апеляційного суду Рівненської області від 22 вересня 2009 р. було скасовано рішення Рівненського міського суду від 7 березня 2008 р. у частині покладення зобов'язань на СК «Рівне – Україна» та спідвейний клуб «Святослав» та було ухвалене нове рішення, яким позов задоволено частково. Було встановлено, що нещасний випадок з Б. 27 квітня 2006 р. стався під час виконання ним трудових обов'язків і пов'язаний з виробництвом. Рівненську обласну федерацію мотоциклетного спорту зобов'язано скласти акт про нещасний випадок, пов'язаний із виробництвом форми Н-5 та форми Н-1, який стався з Б. 27 квітня 2006 р. під час виконання ним трудових обов'язків та внести запис до його трудової

книжки відповідно до контракту, укладеного 6 січня 2006 р.².

Рішення Рівненського міського суду від 7 березня 2008 р. та рішення апеляційного суду Рівненської області від 22 вересня 2009 р. колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України залишила без змін [10].

Чому так довго розглядалась ця справа і чому судді не могли одразу прийняти рішення у справі? Тому що, з одного боку, відповідно до ст. 3 КЗпП України законодавство про працю регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої належності. Відповідно до ч. 3 ст. 21 КЗпП України особливою формою трудового договору є контракт. Сфера застосування контракту визначається законами України.

З іншого боку, відповідно до ст. 23 ЗУ «Про фізичну культуру і спорт» діяльність у професійному спорті спортсменів, яка пов'язана з підготовкою та участю у спортивних змаганнях серед спортсменів-професіоналів і є основним джерелом їхніх доходів, здійснюється відповідно до цього Закону, КЗпП та інших нормативно-правових актів. Відповідно до ст. 23-1 цього ж Закону суб'єктами організації діяльності спортсмена-професіонала в Україні є органи виконавчої влади з фізичної культури і спорту, спортивні клуби, професійні спортивні ліги, федерації, національні спортивні федерації, статuti яких передбачають цей вид діяльності згідно з вимогами відповідних міжнародних спортивних організацій з виду спорту. Відповідно до ст. 23-2 цього ж Закону спортсмен України набуває статусу спортсмена-професіонала з моменту офіційного оформлення **контракту** (виділено автором – М. Т.) з відповідним суб'єктом організації цієї діяльності з метою участі у змаганнях серед спортсменів-професіоналів. Відповідно до ст. 23-3 Закону, особи, які проводять діяльність у професійному спорті, працюють за **трудовами договорами (контрактами)** (виділено автором – М. Т.), що укладаються в письмовій формі відповідно до порядку, який затверджується Кабінетом Міністрів України з урахуванням

² У п. 5 Контракту від 6 січня 2006 р., укладеного Б. зі спортивним клубом «Рівне – Україна», було зроблено запис про те, що клуб не несе відповідальності перед спортсменом у разі втрати його працездатності внаслідок нещасного випадку, і суд визнав цей пункт контракту недійсним [7].

вимог відповідних українських і міжнародних спортивних організацій³.

Слід зауважити, що у сфері спорту основне місце відведено добровільному страхуванню. При добровільному страхуванні у професійному спорті найчастіше використовуються такі види страхування:

1. *Страхування спортсмена для участі в міжнародному змаганні*. При відсутності страхового захисту, який підтверджується наявністю полісу, спортсмен до змагань не допускається. Це так званий «специфічний» вид обов'язкового страхування [11]. Він регулюється не законами України, а регламентами або правилами змагань. Таке страхування за своєю юридичною природою не можна назвати обов'язковим, воно не має юридичної сили як закон; примусово страхуватися нікого не змусять, але за своєю сутністю його можна назвати обов'язковим, адже без такого договору страхування спортсмена просто не допустять до змагань. Прикладом можуть бути Правила змагань з лижних гонок [12] або Правила боксу Федерації боксу України [13]. За даними правилами до участі у змаганнях будуть допущені лише ті, хто застрахував своє здоров'я від небезпечних випадків⁴.

2. *Страхування від нещасних випадків*.

Як свідчить практика, найбільш поширеним видом страхування у сфері професійного спорту є страхування від нещасних випадків – на випадок загибелі або смерті застрахованого під час підготовки до змагань та участі в них; втрати застрахованим працездатності внаслідок поранення, контузії, травми або каліцтва, захворювання чи інвалідності, які сталися під час підготовки до змагань або участі в них. Страховими ризиками є: тяжке травматичне пошкодження спортсмена-професіонала внаслідок нещасного випадку; встановлення інвалідності першої, другої або третьої групи внаслідок нещасного випадку; смерть застрахованої особи внаслідок нещасного випадку.

Залежно від виду спорту розмір страхового тарифу може змінюватись. Наприклад, у футболі

³ Такий порядок встановлено Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170, якою затверджено Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників.

⁴ Безумовно, страховка має бути спортивною, тобто підвищеного ризику, у якій при розрахунках тарифів застосовуються надбавки залежно від виду спорту.

чи хокеї ризик настання нещасного випадку набагато вищий, ніж у плаванні або тенісі. Ризик отримати травму під час одного матчу у футболіста-професіонала становить 12 %, а за один сезон кожен третій футболіст травмується настільки сильно, що тренери змушені його замінювати.

За даними правилами до участі в змаганнях будуть допущені лише ті, хто застрахував своє здоров'я від небезпечних випадків. Крім цього, страхувальник у договорі може обумовлювати дії договору в межах добового проміжку часу: цілодобово; під час занять спортом, тренувань; навчально-тренувальних зборів; під час змагань [5].

Страховання спортсменів може поширювати страховий захист на спортивні тренування або ж на час змагань взагалі. Найчастіше страховий договір укладають саме на час спортивних змагань. Страховання спортсменів, в основному, є завданням керівництва спортивного клубу, ДЮСШ за яким числиться спортивний колектив. Але в дані програми (програми страхування ДЮСШ) слід включати страхування на випадок необхідності організації медичного обслуговування й оплати лікування наслідків травми, отриманої виключно під час навчально-тренувального процесу та офіційних змагань, а також смерті або встановлення застрахованій особі (учневі ДЮСШ) категорії «дитина-інвалід». У даному випадку можлива виплата грошової компенсації дитині-спортсмену за отриману ним травму [14].

3. Страхування частин тіла спортсменів.

Страховання в професійному спорті часто має яскраво виражену шоу-бізнес – спрямованість, мета якого суто рекламна. Наприклад, чемпіон Європи та світу у складі збірної Франції Зінедін Зідан застрахував ноги на 30 млн дол. А англійський футболіст Майкл Оуен оцінив свої ноги в 85 млн дол. [15]. Руки голкіпера мадридського «Реала» і збірної Іспанії Ікера Касільяса застраховані на 7,5 млн Євро [16].

4. Страхування ризиків при організації спортивних заходів – це комплексне страхування, яке включає в себе:

- страхування спортсменів та осіб, що їх супроводжують, від нещасних випадків, смерті і втрати працездатності;

- страхування їхнього особистого майна, спортивного інвентарю й обладнання команд від вогню, псування водою та крадіжки;

- цивільну відповідальність організаторів спортивних змагань або учасників спортивних правовідносин (гравців, суддів, тренерів, вбо-

лівальників тощо) перед третіми особами на випадок смерті, каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я, повної або часткової втрати працездатності третіх осіб з вини організаторів змагань, а так само у зв'язку зі знищенням або пошкодженням майна при проведенні змагань з вини організаторів;

- страхування на випадок анулювання, відстрочення, перенесення спортивних заходів з причин, що не залежать від учасників та організаторів змагань.

Крім того, у розвинених країнах загальноприйнятим є страхування ризиків, до яких схильні спортивні об'єкти (ця сфера страхування останнім часом в нашій країні починає розвиватися, і зараз спортивні об'єкти страхуються ще на початковій стадії будівництва). Західні страховики звертають увагу ще і на спортсменів, і на відвідувачів стадіонів, і на спортивних суддів. Останні в нашій країні часто піддаються ризикам травмування під час спортивних змагань і після них. Так, у 2005 р. в матчі донецького «Шахтаря» і «Арсеналу» отримав травму головний арбітр зустрічі Мельничук [17], у тому ж році в азербайджанському національному футбольному чемпіонаті гравець національної команди і Евлахського клубу «Карван» Заур Рамазанов завдав травми судді Айдину Алекперову [18], у жовтні 2005 р. у римському дербі в матчі між «Ромою» і «Лацио» в головного суддю Джанлуку Папаресту з трибуни було кинуте предмет, що поранив суддю [16], у 2009 р. під час матчу між «Зальцбургом» і «Динамо» предмет, кинутий з трибун, поранив бокового арбітра Мартіна Вілчека [19].

На сьогодні при бажанні можна застрахувати команду і від вильоту до нижчого дивізіону, і від низьких доходів при продажу квитків. Але зрозуміло, що як тільки ризик передається страховику, той стає повноправним учасником усіх навколофутбольних інтриг. Наприклад, компанія Marsh не дозволяє летіти одним рейсом більш ніж шести застрахованим гравцям знаменитої футбольної команди, щоб уникнути кумуляції можливих втрат у разі авіакатастрофи, з якими не впоратися навіть з урахуванням перестрахування [15].

Спортивні змагання міжнародного рівня завжди позитивним чином позначаються на розвитку сфери страхування. По-перше, організатори спортивних заходів досить активно співпрацюють зі страховими компаніями в надії, що в результаті настання страхового випадку подбають про надання належного лікування спортсмена і його реабілітації. По-друге,

відкриваються й нові шляхи для розвитку страхового ринку в цілому – у зв'язку з проведенням Євро-2012 можна очікувати підвищення інтересу до сфери фізичної культури та спорту, а також до галузей, що пов'язані зі спортом, у тому числі і до спортивного страхування.

Список використаної літератури

1. Страхование обеспечение социальной защиты спортсменов в России [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://investfaq.ru/strakhovoe-obespechenie-sotsialnoi-zashchity-sportsmenov-v-rossii-page=0,1.htm>.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Про стахування : закон України від 7 берез. 1996 р. № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
4. Про фізичну культуру і спорт : закон України від 24 груд. 1993 р. № 3808-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – Ст. 80.
5. Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного страхування спортсменів вищих категорій [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 31 трав. 1995 р. № 378. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=378-95-%EF>.
6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : закон України від 23 верес. 1999 р. № 1105-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 46. – Ст. 403.
7. Єдиний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/5595738>.
8. Єдиний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/2136377>.
9. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Дод. до № 50. – Ст. 375.
10. Єдиний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10800456>.
11. Договор страхования в профессиональном спорте [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vardash.livejournal.com>.
12. Правила змагань з лижних гонок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sfu.org.ua/official_documents/ukrainian_rules/ukr_rules_cross-country.
13. Правила боксу Федерації боксу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newstars.com.ua/123/130>.
14. Методические основы и российская практика страхования спортивных команд [Электронный ресурс] // Организация продаж страховых продуктов. – 2007. – № 6. – Режим доступу: http://www.reglament.net/ins/prod/2007_6_article.htm.
15. Жилкина М. Штрафной удар [Электронный ресурс] / Мария Жилкина // Русский полис. – 2003. – № 11. – С. 70–73. – Режим доступа: <http://insuranceconsulting.ru/publik/sport.html>.
16. Спортивное страхование в России: состояние и перспективы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dariiova.livejournal.com/6855.html>.
17. Вихров К. Играть нужно до свистка! [Электронный ресурс] / Константин Вихров. – Режим доступа: <http://www.ua-football.com/ukrainian/high/42707b34.html>.
18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.az/news/sport/24094.html>.
19. УЕФА накажет «Зальцбург» за травму арбитра [Электронный ресурс]. – Режим доступа: sport.segodnya.ua/football/815107.html.

Надійшла до редколегії 10.03.2011

ТИХОНОВА М. А. ВИДЫ СТРАХОВАНИЯ В СФЕРЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА

Определено место страхования в правовом регулировании отношений в сфере национальной физической культуры и спорта. Приведена классификация видов страхования в сфере физической культуры и спорта.

TIKHONOVA M. TYPES OF INSURANCE IN THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT

The place of insurance in legal regulation of relations in the sphere of national physical culture and sport is determined. The classification of insurance types in the sphere of physical culture and sport is given.